

Inici de la Guerra Civil. Aeròdrom de Tetuan (Protectorat espanyol del Marroc), finals de juliol del 1936.

FONT: Arxiu fotogràfic de l'Exèrcit de l'Aire, Ministeri de Defensa.

a) Descriu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una imatge o fotografia (0,25 punts) presa a l'aeròdrom de Tetuan (Protectorat Espanyol del Marroc) a finals de juliol de 1936. (0,50 punts)

b) Digues quin és el context històric de la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la font durant la Guerra Civil (1936-1939), en les seves primeres setmanes. (0,75 punts)

c) Descriu el contingut de la font. [1 punt]

Cal que l'alumnat expliqui la imatge, on es veu l'aeròdrom de Tetuan on un grup de soldats està embarcant en un avió de transport mentre un altre grup espera. (1 punt)

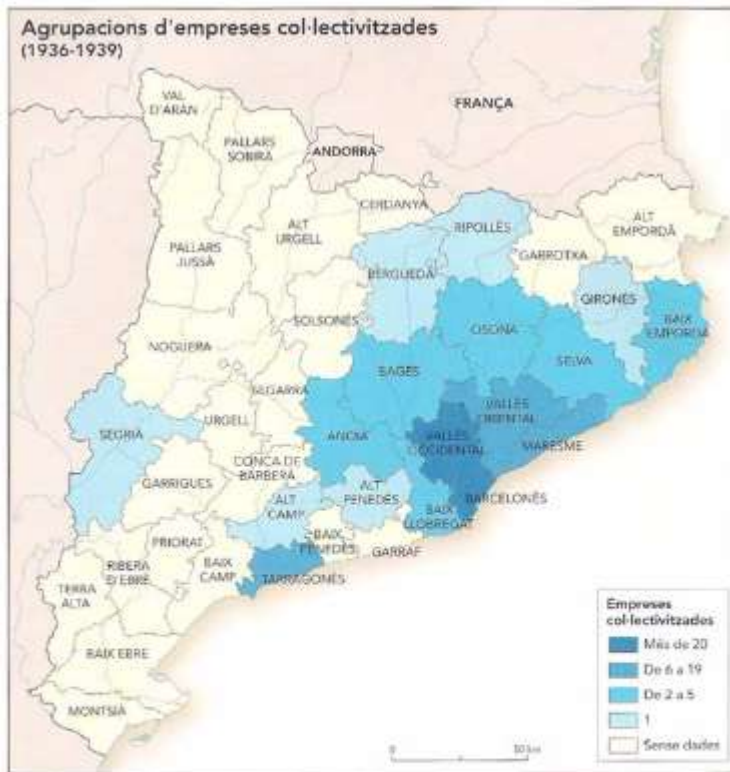
A1) Expliqueu el començament de la Guerra Civil i l'organització del poder a les dues zones en què va quedar dividida Espanya, així com els conflictes interns que es van viure a totes dues zones durant la guerra. (2,5 punts)

Cal que l'alumnat expliqui l'inici de la Guerra i l'organització del poder a cadascuna de les dues zones (1,25 punts); així com els conflictes a l'interior de la zona republicana –Fets de Maig de 1937, conflictes govern central-Generalitat, cop del coronel Casado– i de la zona franquista –Unificació de Falange i la Comunió Tradicionalista d'abril de 1937. (1,25 punts)

A2) Expliqueu les fases militars de la Guerra Civil espanyola. (2,5 punts)

L'alumnat ha d'explicar les fases de la Guerra: avenç des del sud i des del nord; intents de presa de Madrid i batalles subsegüents –Jarama, Guadalajara, Brunete–; conquesta del

Nord; batalla de Terol i posterior avenç cap a la Mediterrània; batalla de l'Ebre; ocupació de la resta Catalunya, i posterior i final ocupació de les zones central i sud-est.(2,50 punts)

Les collectivitzacions a Catalunya durant la Guerra Civil
FONT: Víctor HURTADO, Antoni SEGURA i Joan VILLARROYA. *Atles de la Guerra Civil a Catalunya*. Barcelona: DAU, 2010, p. 371.

a) Descriu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com un mapa (0,25 punts), on es representen agrupacions d'empreses col·lectivitzades a Catalunya, extret del llibre d'Hurtado, Segura i Villarroya *Atles de la Guerra Civil a Catalunya*. (0,50 punts)

b) Digues quin és el context històric de les dades que proporciona la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï el quadre durant la Guerra Civil a Catalunya (1936-1939). (0,75 punts)

c) Comenteu el nombre d'empreses col·lectivitzades per comarques. [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar la major concentració d'empreses col·lectivitzades a les comarques més industrialitzades del país com el Barcelonès, el Baix Llobregat, els dos Vallès i el Tarragonès; un nombre menor a l'Anoia, el Bages, Osona, la Selva i el Baix Empordà; i menor encara al Segrià, l'Alt Camp, l'Alt Penedès, el Berguedà, el Ripollès i el Gironès. De la resta no es tenen dades.(1 punt)

A3) Expliqueu tres dels fets bèl·lics que s'esdevingueren a Catalunya durant la Guerra Civil: ofensives, batalles, bombardeigs i d'altres. (2,50 punts)

Cal que l'alumnat expliqui tres fets de guerra a Catalunya d'entre l'anada de les columnes de milícies cap a l'Aragó; les dues ofensives franquistes i la Batalla de l'Ebre, els bombardeigs aeris i navals, o la retirada envers la frontera francesa. (2,50 punts)

A3.1) Expliqueu la vida a Catalunya durant la Guerra Civil: fets polítics, qüestions econòmiques i de subministraments; col·lectivitzacions, refugiats i d'altres. (2,50 punts)

La resposta de l'alumnat hauria d'explicar l'esclat revolucionari, el doble poder Govern-Comitè de Milícies Antifeixistes, els diferents governs de la Generalitat, l'establiment del govern central a Barcelona i les tensions entre el català i aquest (1,25 punts); les col·lectivitzacions i el decret que les regulà, i l'economia de guerra; el progressiu empitjorament dels abastiments, el problema dels refugiats i les condicions de vida a la reraguarda (1,25 punts).

Decret de col·lectivització de les empreses industrials i comercials

La criminal sublevació militar del 19 de juliol ha produït un trastorn extraordinari a l'economia del país. El Consell de la Generalitat ha d'atendre a la reconstrucció dels estralls que ha causat a la indústria i al comerç de Catalunya la traïció dels que intentaven imposar al nostre país un règim de força. La reacció popular produïda per aquella sublevació ha estat d'una intensitat tal que ha provocat una profunda transformació econòmico-social, els fonaments de la qual s'estan posant a Catalunya. L'acumulació de riqueses en mans d'un grup de persones cada vegada menor anava seguida de l'acumulació de misèria en la classe treballadora i pel fet que aquell grup per a salvar els seus privilegis no ha dubtat a provocar una guerra cruenta, la victòria del poble equivaldrà a la mort del capitalisme. [...]

Ateses les consideracions precedents, i vist l'informe del Consell d'Economia [...],

DECRETO:

Article 1r. D'acord amb les normes que s'estableixen en el present decret, les empreses industrials i comercials de Catalunya es classifiquen en:

- a) *Empreses col·lectivitzades*, en les quals la responsabilitat de la direcció recau en els mateixos obrers que les integren, representats per un Consell d'Empresa, i
- b) *Empreses privades*, en les quals la direcció és a càrrec del propietari o gerent, amb la col·laboració i fiscalització del Comitè Obrer de Control.

[...]

Barcelona, 24 d'octubre de 1936.

El Conseller Primer,
Josep Tarradellas

El Conseller d'Economia,
Joan P. Fàbregas

FONT: *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 302 (28 octubre 1936).

a) Descriu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una de tipus primari (contemporània dels fets) consistent en un document públic de caire jurídic-polític (0,25 punts), un fragment del Decret de Col·lectivitzacions de la Generalitat de Catalunya del 24 d'octubre de 1936 (0,50 punts)

b) Digues quin és el context històric de la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la font durant la Guerra Civil (1936-1939), a Catalunya, als pocs mesos de l'inici d'aquella (0,75 punts)

c) comenteu el contingut de la font (1 punt)

Cal que l'alumnat comenti l'explicació que fa el Decret de l'esclat de la guerra i la desigualtat existent a Catalunya, així com també la classificació que fa entre empreses col·lectivitzades i privades, i de qui les ha de regir (1 punt)

A4) Expliqueu la Guerra Civil a Catalunya, des de l'inici fins als Fets de Maig de 1937, incloent-hi també aquests darrers (2,5 punts)

Cal que l'alumnat expliqui el fracàs del cop a Catalunya després de les lluites als carrers de Barcelona; la dualitat de poders a Barcelona entre el govern de la Generalitat i el Comitè de Milícies Antifeixistes, així com la progressiva recuperació del poder per la Generalitat amb el govern Tarradellas; la repressió, i la promulgació del Decret de Col·lectivitzacions(1,25 punts); cal que expliqui les causes dels Fets de Maig, llur desenvolupament i conseqüències(1,25 punts).

A5) Expliqueu la Guerra Civil a Catalunya des dels Fets de Maig (sense explicar-los) fins que es va completar la conquesta franquista de tot el territori català (2,5 punts)

Cal que l'alumnat expliqui l'establiment del govern central a Barcelona i les tensions que s'anaren donant entre aquest i el de la Generalitat de Catalunya; el problema dels refugiats i el dels abastiments (1,25 punts); la batalla de l'Ebre, l'ofensiva franquista de finals de desembre de 1938 i el progressiu i ràpid avanç cap a la frontera francesa, amb els bombardejos i l'èxode a França(1,25 punts).

Parte de Guerra del día de hoy. Burgos, 14 de noviembre de 1938.

En el sector del Ebro han continuado nuestras tropas la persecución del enemigo, ocupándose el pueblo de [La] Fatarella así como importantes posiciones en las estribaciones de la sierra del mismo nombre. (...) Ha quedado ocupada y limpia de enemigos una zona de más de 100 kilómetros cuadrados. Nuestro avance ha tenido una profundidad de 11 kilómetros en algunas direcciones, quedando en nuestro poder 10 kilómetros del ferrocarril de Zaragoza a Barcelona.

El material cogido al enemigo es importantísimo y da idea de la gran derrota sufrida por los rojos, pues, sólo de armamento, van contados hasta ahora 1.263 fusiles, 27 ametralladoras, varios morteros de 81 así como depósitos de municiones de todas clases.

En la cabeza de puente de Serós, una mina propia ha volado un tanque ruso del enemigo.

Nuestros aparatos han bombardeado en el día de hoy los objetivos militares del puerto de Barcelona, alcanzando los muelles y un barco. También se bombardearon las centrales eléctricas de San Adrián de Besós y la fábrica CROS, provocando explosiones.

Font: *Diario de Burgos* del 15 de novembre de 1938, pàgina 1.

a) Descriuiu el tipus de font i digueu de què tracta.[0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una font primària (contemporània dels fets) [0,25 punts] consistent en el text de caire militar, un "parte" de guerra franquista del 15 de novembre de 1938.[0,50 punts]

b) Digueu quin és el context històric de la font. [0,75 punts]

Digueu quin és el context històric de la font. [0,75 punts] Cal que l'alumnat situï la font en els últims dies de la batalla de l'Ebre, iniciada el 25 de juliol anterior, la batalla més important de la Guerra Civil i ja en l'etapa final d'aquesta.[0,75 punts]

c) expliqueu i valoreu el contingut de la font fent referència al pas de la frontera francesa i a l'inici de l'exili.

Cal que l'alumnat faci esment a les informacions que conté el "parte", que detalla avenços territorials importants, captura de material de guerra, destrucció d'un tanc rus i atacs aeris sobre determinades zones i empreses de Barcelona. La valoració de l'alumne pot incloure aspectes com posar en dubte la informació d'un "parte" de guerra –en part arma de propaganda-, o d'altres, com que se citi que el tanc és rus –també utilitzat per la propaganda-, o el bombardejos, localitzats sobre objectius específics de Barcelona, entre d'altres (1 punt)

A6) Expliqueu raonadament la importància de la batalla de l'Ebre en la Guerra Civil.

Expliqueu el final de la guerra a Catalunya fent referència al pas de la frontera francesa i a l'inici de l'exili.

Cal que l'alumnat situï la batalla en l'últim any de la guerra; les intencions dels republicans; l'entestament de Franco per lliurar-la; i la conseqüència que tingué de desfeta de l'Exèrcit republicà a Catalunya [1,25 punts]. L'alumnat hauria d'explicar seguidament la ràpida conquesta del que quedava del Principat en mans republicanes des de finals de desembre de 1938 fins a principis de febrer de 1939, en una ofensiva gairebé sense oposició que comportà l'ocupació de Tarragona el 15 de gener de 1939, de Barcelona el 26 següent i de Girona el 4 de febrer (sense que sigui necessari que l'alumne conegui totes aquestes dates) i l'èxode d'un enorme contingent de tropes i població civil que, després de diversos dubtes, serà autoritzat a creuar la

frontera francesa i serà confinat a camps de concentració improvisats a les platges de la zona de Perpinyà, com Argelers-sur-Mer, entre d'altres.[1,25 punts]

A7) Expliqueu l'alçament i l'inici de la Guerra Civil a Catalunya fins als Fets de Maig de 1937, i expliqueu també aquests darrers. [2,50 punts]

Cal que l'alumnat expliqui el fracàs de l'alçament militar a Catalunya, els combats a Barcelona iniciats el 19 de juliol i la derrota dels alçats; la creació del Comitè de Milícies Antifeixistes i la repressió; les patrulles de control; la destrucció de patrimoni religiós; la sortida de columnes cap als fronts [1,25 punts]; les col·lectivititzacions; la dualitat de poders, les tensions entre el govern de la Generalitat i la CNT i el POUM i els Fets de Maig de 1937, explicant què foren, incloent-hi la intervenció del govern central, i llurs conseqüències, entre les quals cal citar la repressió de la CNT i del POUM, la fi de l'hegemonia anarcosindicalista i l'increment del poder del PSUC, entre d'altres. [1,25 punts]

Missa de campanya a la plaça Universitat de Barcelona
FONT: Josep Branguli, 7 de març de 1939 (Arxiu Nacional de Catalunya).

a) Descriu el tipus de font i digueu de què tracta.[0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una fotografia (0,25 punts) d'una missa de campanya celebrada a la plaça Universitat de Barcelona el 7 de març de 1939 l'autor de la qual es Branguli(0,50 punts)

b) Digueu quin és el context històric de la font.[0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la font després de l'ocupació franquista de Barcelona i als inicis del Règim franquista al Principat el 1939. Igualment es puntuarà positivament si l'alumne diu que en aquell moment la Guerra Civil encara no havia acabat. (0'75 punts)

c) Expliqueu el contingut de la font i comenteu-ne la simbologia (1 punt).

Cal que l'alumnat comenti el contingut de la imatge, on apareixen una creu i dos símbols falangistes –jou i fletxes presidint l'acte, amb la població que fa la salutació feixista. (1 punt)

A8) Expliqueu les diferents fases de la Guerra Civil espanyola des del punt de vista militar.

L'alumnat hauria d'explicar les fases de la guerra civil des del punt de vista bèl·lic, situant-les alhora cronològicament: La fase inicial (Pas de l'Estret, Andalusia, Extremadura, Toledo), Madrid i les batalles als seus voltants, conquesta del Nord, Terol, tall de la zona republicana en dues parts, atac a València, la batalla de l'Ebre, conquesta final de Catalunya i ocupació de la zona centre. (2'50 punts).

A9) Expliqueu UN dels dos conflictes interns següents que s'esdevingueren durant la Guerra Civil: els Fets de Maig del 1937 o la unificació de falangistes i carlins del mes d'abril del mateix any. Expliqueu també l'etapa final de la guerra, des del gener fins a l'abril del 1939.

L'alumnat ha d'explicar un dels conflictes que es donaren, d'entre els Fets de Maig de 1937 a Catalunya o la crisi produïda per la unificació de falangistes i carlins per crear al partit únic el 1937 (1,25 punts); hauria d'explicar igualment l'avenç sobre Catalunya de gener de 1939, l'ocupació del Principat, el pas de la frontera de centenars de milers de refugiats, els bombardeigs sobre Catalunya, l'esclat d'una guerra civil entre els republicans arran del cop del coronel Casado i finalment l'ocupació de la Zona Centre-Oriental i la fi de la (1'25 punts)

La Guerra Civil a Catalunya
FONT: Pere Català Pic. *Aixafem el feixisme*.
Comissaria de Propaganda de la Generalitat
de Catalunya, novembre del 1936.

a) Descriviu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com un cartell [0,25 punts] de propaganda política que amb el títol Aixafem el feixisme realitzà Català Pic i edità la Comissaria de Propaganda de la Generalitat de Catalunya el 1936. [0,50 punts]

b) Digueu quin és el context històric de la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la font en els primers mesos de la Guerra Civil (1936-1939) a Catalunya. [0,75 punts]

c) Expliqueu el contingut de la font i comenteu-ne el missatge i la simbologia (1 punt).

Cal que l'alumnat expliqui tant el títol Aixafem el feixisme, com a consigna antifeixista del bàndol republicà durant la contesa, com la imatge del símbol feixista-nazi de l'esvàstica que és trepitjat i trencat per un peu calçat amb espadanya catalana, com a símbol de la pagesia del país i en general de la lluita contra el feixisme representat pel bàndol enemic en la guerra, el franquista.

A10) Expliqueu les diferents fases de l'ocupació franquista de Catalunya, abans i després de la batalla de l'Ebre, i expliqueu també aquesta darrera. Feu esment de la supressió de l'Estatut d'autonomia i dels inicis de la repressió franquista a Catalunya durant la Guerra Civil. [2,50 punts]

Cal que l'alumnat expliqui les dues fases de l'ocupació franquista del Principat, la de març-abril de 1938 i la de finals de desembre de 1938 i, enmig de les dues, la batalla de l'Ebre. Cal que faci també esment a la retirada de les tropes republicanes i de centenars de milers de refugiats cap a la frontera francesa [1,25 punts]. Cal que es refereixi a la supressió de l'Estatut ja el 1938 i l'establiment d'una repressió anticatalanista i antirepublicana ja abans del final de la contesa, amb els seus trets fonamentals. [1,25 punts]

A11) Expliqueu l'aixecament militar i l'esclat de la Guerra Civil a Catalunya, la repressió que hi va haver i les causes d'aquesta repressió. Compareu-la amb la que tingué lloc a la zona franquista durant la guerra. [2,50 punts]

La resposta de l'alumnat hauria d'explicar l'aixecament militar a Catalunya, la seva derrota, l'esclat revolucionari que es donà i la repressió que es desfermà, fent referència a les patrulles de control i a la repressió [1,25 punts]. Igualment, ha de comparar aquesta repressió, no dirigida per un govern i en mans de partits i sindicats, amb la franquista, dirigida des de dalt, i el seu abast. [1,25 punts]

FONT: Ajuntament d'Altafulla (Tarragonès), novembre de 1937.

a) Descriuiu el tipus de font i digueu de què tracta.[0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una fotografia d'un bitllet, o un bitllet (0,25 punts) d'una pesseta emès per l'Ajuntament d'Altafulla el 20 de novembre de 1937. (0'50 punts).

b) Digueu quin és el context històric de les dades que proporciona la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï el contingut de la font durant la Guerra Civil (1936-1939) a Catalunya, en concret el 20 de novembre de 1937. (0'75 punts).

c) Descriuiu i comenteu el contingut de la font

Cal que l'alumnat expliqui que es tracta d'una fotografia d'un bitllet de curs legal, d'una pesseta, bitllet emès per l'Ajuntament d'Altafulla el 20 de novembre de 1937, on consten les signatures de l'alcalde i del dipositari d'aquesta població del Tarragonès i que conté una il·lustració amb una figura i motius naturals. (1 punt)

A12) Expliqueu la situació de Catalunya durant la Guerra Civil. Feu esment de l'etapa revolucionària, de les col·lectivitzacions, l'economia de guerra, del problema dels refugiats i de les condicions de vida a la rereguarda. (2'50 punts)

La resposta de l'alumnat hauria d'explicar l'esclat revolucionari, el doble poder govern-Comitè de Milícies Antifeixistes, les col·lectivitzacions i el decret que les regulà, la creació de la Comissió d'Indústries de Guerra i l'economia de guerra (1'25 punts); el progressiu empitjorament dels abastiments, el problema dels refugiats i les condicions de vida a la rereguarda (1'25 punts).

A13) Compareu la situació política dels dos bàndols –el republicà i el franquista- durant la Guerra Civil; concretament, els dos tipus d'estat, i les condicions de vida i la repressió a la rereguarda dels dos bàndols. (2'50 punts)

La resposta de l'alumnat s'ha de centrar a comparar els dos tipus d'estat, un de dictatorial i caire feixista o semi-feixista i l'altre democràtic però sense eleccions i amb diferents contrapoders; a les diferents condicions de vida, sent en general millors les condicions alimentàries a la franquista però ambdues amb problemes d'abastiments, i a les dues repressions, la franquista i l'exercida a territori republicà, i llurs diferències, essent la primera dirigida des del poder únic i l'altre menys centralitzada, i de diferents abasts. (2'50 punts)

Bombardejos sobre Barcelona

FONT: Aviazione Legionaria Italiana, 18 de març de 1938.

a) Descriu el tipus de font i digueu de què tracta. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat identifiqui la font com una fotografia (0'25 punts) de l'Aviazione Legionaria Italiana que mostra els impactes de bombes llançades des dels seus avions sobre la ciutat de Barcelona el 18 de març de 1938. (0'50 punts).

b) Digues quin és el context històric de les dades que proporciona la font. [0,75 punts]

Cal que l'alumnat situï la font el 1938, en plena Guerra Civil a Catalunya. (0'75 punts)

c) Descriu i comenteu el contingut de la font.

Cal que l'alumnat descriu la fotografia, on s'observen els impactes de bombes sobre la ciutat i la concentració d'impactes en un àrea específica. (1 punt)

A14) Expliqueu quins suports internacionals tingueren els dos bàndols enfrontats en la Guerra Civil i la seva importància. Expliqueu DUES batalles de la Guerra Civil, raonant la seva importància

L'alumnat s'hauria de referir al suport de l'Alemanya nazi i de la Itàlia feixista, entre d'altres, al bàndol franquista i la de la URSS al republicà, entre d'altres, i especificar-ne la importància en termes de material subministrat, homes (Legió Cóndor, unitats italianes, Brigades Internacionals); també es pot fer esment a l'Acord de No Intervenció i el seus incompliments (1'25 punts); l'alumne ha d'explicar seguidament dues batalles de la guerra, raonant la seva importància d'entre les relacionades amb els intents de conquesta de Madrid –Brunete, Guadalajara-; d'Aragó –Belchite-; la de Terol; o la de l'Ebre. Es qualificarà amb la meitat de la puntuació d'aquesta part de la pregunta cadascuna de les dues batalles explicades. (1'25 punts).

A15) Expliqueu els diferents tipus de fets bèl·lics (batalles, retirades i bombardejos) que es donaren a Catalunya durant la Guerra Civil.

Cal que l'alumnat expliqui els fets de guerra que es donaren a Catalunya, com el principal fet de guerra -la batalla de l'Ebre-, situant-la cronològicament i explicant-la breument; l'ofensiva franquista final sobre Catalunya i la retirada i èxode provocats; i els bombardejos que va patir la població catalana.(2,50 punts).